

Bäst i klassen

– en ny lärarutbildning

FAKTABLAD

Utbildningsdepartementet

U10.006 • Februari 2010

I propositionen **Bäst i klassen – en ny lärarutbildning** föreslår regeringen att dagens lärarexamen ska ersättas av fyra nya yrkesexamina: förskollärarexamen, grundlärarexamen, ämneslärarexamen och yrkeslärarexamen.

Lärarnas utbildning och kompetens är några av de viktigaste faktorerna för en framgångsrik skola. Såväl svensk som internationell forskning visar att lärarnas kompetens är avgörande för elevernas kunskapsresultat. Om Sverige ska återta positionen som en av de ledande kunskaps- och industrinationerna måste vi därför satsa på lärar- och förskolläraryt utbildningar i världsklass.

I propositionen **Bäst i klassen – en ny lärarutbildning** (prop. 2009/10:89) som regeringen överlämnade till riksdagen den 11 februari 2010 föreslår regeringen att dagens lärarexamen ska ersättas av fyra nya yrkesexamina: förskollärarexamen, grundlärarexamen, ämneslärarexamen och yrkeslärarexamen. Regeringen föreslår också att kravet i högskolelagen på att det vid universitet och högskolor där lärarexamen får utfärdas ska finnas ett särskilt organ med ansvar för lärarutbildning och för forskning som knyter an till sådan utbildning utgår. Regeringen föreslår även att vissa villkor för Vetenskapsrådets finansiering av utbildningsvetenskaplig forskning förändras.

Nya yrkesexamina

De fyra nya yrkesexamina bör bl.a. omfatta mål om kunskaper i undervisningsämnena och mål avseende andra centrala och generella kunskaper för lärare och förskollärare. De nya examina innebär en ökad tydlighet kring utbildningarnas tre byggstenar; ämnesstudier, verksamhetsförlagd utbildning med 30 högskolepoäng och en utbildningsvetenskaplig kärna med 60 högskolepoäng.

Förskollärarexamen

Förskollärarexamen föreslås omfatta 210 högskolepoäng. Utbildningen ska vara tydligt inriktad mot arbete i förskolan. Den blivande förskolläraren ska inom utbildningen få den kunskap och kompetens som krävs för att möta de yngsta barnens behov av lärande och omsorg och ha mycket god kunskap i läs- och skrivinlärning och i grundläggande matematikinlärning.

Grundlärarexamen

Grundlärarexamen ges med tre inriktningar; mot arbete i förskoleklass och årskurs 1-3, mot arbete i årskurs 4-6 och mot arbete i fritidshem.

Grundlärarexamen med inriktning mot arbete i förskoleklass och grundskolans årskurs 1-3

Grundlärarexamen med inriktning mot arbete i förskoleklass och grundskolans årskurs 1-3 föreslås omfatta 240 högskolepoäng. Utbildningen ska ge läraren breda kunskaper och läraren ska ges förutsättningar att följa eleverna och få kompetens att undervisa i flertalet ämnen, inte bara i ett fåtal. Kunskaper om läs- och skrivutveckling samt fördjupade kunskaper om matematik för yngre barn bör utgöra en väsentlig del av kompetensen för dessa lärare.

Grundlärarexamen med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 4-6

Grundlärarexamen med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 4-6 föreslås omfatta 240 högskolepoäng. Kraven när det gäller både ämnesbredd och ämnesfördjupning skärps betydligt och den lärarstuderande får en tydlig läraridentitet med en inriktning mot årskurserna 4-6. Förutom kunskaper i svenska, matematik och engelska bör en del av ämnesstudierna vara valbar mellan antingen samhällsorienterande ämnen, naturorienterande ämnen och teknik eller något eller några praktiska eller estetiska ämnen.

Grundlärarexamen med inriktning mot arbete i fritidshem

Grundlärarexamen med inriktning mot arbete i fritidshem föreslås omfatta 180 högskolepoäng. Inriktningen bör omfatta främst kunskaper inom det fritidspedagogiska området samt ett eller flera praktiska eller estetiska ämnen.

Ämneslärarexamen

Ämneslärarexamen ges med två inriktningar; mot arbete i grundskolans årskurs 7-9 och mot arbete i gymnasieskolan.

Ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7-9

Ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7-9 föreslås omfatta 270 högskolepoäng

varav 195 högskolepoäng i ämnen (i denna del ingår examensarbetet och delar av den verksamhetsförlagda utbildningen). Inriktningen ger lärarna kompetens att undervisa i tre ämnen. Utbildningen ges med ett begränsat antal ämneskombinationer för att på ett bra sätt passa skolans behov och för att öka lärarnas anställningsbarhet.

Ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan

Ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan föreslås omfatta 300 eller 330 högskolepoäng varav 225 eller 255 högskolepoäng i ämnen (i denna del ingår examensarbetet och delar av den verksamhetsförlagda utbildningen) beroende på ämnesval. Inriktningen ger lärarna kompetens att undervisa i två ämnen. Utbildningen ges med ett begränsat antal ämneskombinationer för att på ett bra sätt passa skolans behov och för att öka lärarnas anställningsbarhet.

Yrkeslärarexamen

Yrkeslärarexamen föreslås omfatta 90 högskolepoäng. För antagning till utbildningen bedömer regeringen att det ska krävas grundläggande behörighet till högskolestudier samt kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper. Utbildningen bör dessutom kunna genomföras med stor flexibilitet i tid och rum för att bidra till att kompetenta yrkeskvinnor och yrkesmän ges möjlighet att studera till yrkeslärare.

Fler vägar till lärar- och förskollärarexamen

Det är viktigt att det finns alternativa vägar till läraryrket, till exempel för dem med en annan yrkeserfarenhet eller för dem som från början inte varit säkra på sitt yrkesval. För den som har tillräckliga ämneskunskaper i minst ett ämne bör en kompletterande pedagogisk utbildning för att få en ämneslärarexamen finnas. Den kompletterande pedagogiska utbildningen föreslås omfatta 90 högskolepoäng.

Sedan 2007 pågår en särskild kompletteringsutbildningsinsats inom högskolan för personer med utländsk lärarutbildning för att dessa ska bli behöriga att anställas i det svenska skolväsendet. Regeringen avser att fortsätta med denna utbildningssatsning.

Det finns i dag många lärare som saknar utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver. Regeringen har därför initierat ytterligare en utbildningsinsats

för de obehöriga lärarna omfattande totalt 84 miljoner kronor för perioden 2010–2012. Utgångspunkten för denna satsning är att lärosätena ska validera tidigare yrkeserfarenheter som lärare och erbjuda individualiserade utbildningsprogram så att kraven för en lärarexamen eller någon av de föreslagna nya yrkesexamina kan uppnås.

Examenstillstånd

Lärarutbildningen är den volymmässigt största utbildningen vid universitet och högskolor. I dag har 24 universitet och högskolor, spridda över landet, tillstånd att utfärda lärarexamen. För att få ge de nya examina anser regeringen att de universitet och högskolor som vill anordna lärar- eller förskollärarutbildning ska ansöka hos Högskoleverket om tillstånd att utfärda de nya yrkesexamina.

Speciallärarexamen

Särskolans och specialskolans behov av specialpedagogisk kompetens är mycket stort. Regeringen föreslår därför att speciallärarexamen bör utökas med specialiseringar mot dövhet eller hörselskada, synskada, grav språkstörning samt utvecklingsstörning för att tillgodose specialskolans och särskolans behov av speciallärare med specifika kunskaper om de elevgrupper skolformerna vänder sig till.

Utbildningsvetenskaplig forskning

Regeringens skol- och utbildningspolitik syftar till att stärka kvaliteten i svenskt utbildningsväsende. Utbildningsvetenskaplig forskning är central för att utveckla ett större vetenskapligt förhållningssätt bland såväl lärarstudierande och lärarutbildare som lärare och pedagoger.

Regeringen anser att det är av stor vikt att den utbildningsvetenskapliga forskningen tillförsäkras goda möjligheter att fortsätta utvecklas. Vetenskapsrådets utbildningsvetenskapliga kommitté bör, i de ärenden som Vetenskapsrådet bestämmer, besluta om fördelning av medel till forskning och utbildning på forskarnivå med relevans för skolans och förskolans utveckling. Med syftet att öka friheten för forskarna inom det utbildningsvetenskapliga området bedömer regeringen att kravet på medfinansiering bör avskaffas.

REGERINGSKANSLIET

Utbildningsdepartementet

10333 Stockholm • tfn växel 08-405 10 00

Frågor om sakinnehållet besvaras av Ewa Preston, tfn 08-405 53 40. Mer information finns på www.regeringen.se/lararutbildning. Fler exemplar av faktabladet kan beställas från Utbildningsdepartementet, tfn 08-405 10 00. Regeringens webbplats: www.regeringen.se

Tryckt av Grafisk Service, Februari 2010. Faktabladet är producerat av Utbildningsdepartementet. Artikelnr. U10.006